

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2017. gada 11. maijā Nr.6-1/871

IESNIEDZĒJAM

Rīgas domei
riga@riga.lv

SKOLAI

*Par bērna tiesībām uzsākt pamatizglītības
ieguvi no 6 gadu vecuma*

Tiesībsarga birojā ir saņemts iesniegums par Rīgas domes 2017.gada 24.janvāra grozījumiem 2015.gada 27.janvāra saistošajos noteikumos Nr.137 "Par kārtību, kādā reģistrējami iesniegumi par bērna uzņemšanu 1.klasē Rīgas pilsētas pašvaldības izglītības iestādēs" (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.137), kas paredz, ka Rīgas pilsētas pašvaldības izglītības iestāde (turpmāk – iestāde) veido 1.klases pretendentu sarakstu no bērniem, kuriem attiecīgajā kalendārajā gadā aprit 7 gadi, bet gadījumā, ja 1.klases pretendentu sarakstā ir brīvas vietas, tajā var iekļaut bērnus, kuriem līdz attiecīgā gada 1.septembrim ir apritējuši 6 gadi. Tātad saskaņā ar Rīgas domes saistošajiem noteikumiem priekšroka uzņemšanā 1. klasē ir tiem bērniem, kuriem attiecīgajā kalendārajā gadā aprit 7 gadi, bet 6 gadus veci bērni izglītības iestādēs var tikt uzņemti tikai tādā gadījumā, ja tajā paliek brīvas vietas. Saistošie noteikumi nenosaka kārtību, kādā tiek uzņemti bērni, kuriem attiecīgajā kalendārajā gadā aprit 8 gadi.

[1] Vispārējās izglītības likuma 32.panta otrā daļa paredz, ka bērns pamatizglītības ieguvi sāk tajā kalendārajā gadā, kurā bērnam aprit 7 gadi. Tā paša panta trešā daļa paredz, ka atkarībā no veselības stāvokļa un psiholoģiskās sagatavotības bērns var sākt pamatizglītības ieguvi vienu gadu agrāk vai vēlāk saskaņā ar vecāku vēlmēm un ģimenes ārsta atzinumu vai psihologa atzinumu. No regulējuma secināms, ka pamatizglītību Latvijā uzsāk bērni, kuriem attiecīgajā kalendārajā gadā aprit 7 gadi un arī tie bērni, kuriem attiecīgajā kalendārajā gadā aprit 6 vai 8 gadi, ja tas notiek saskaņā ar vecāku vēlmēm un ģimenes ārsta vai psihologa atzinumu. Tāds regulējums atbilst Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību konvencijas 18.panta pirmajā daļā noteiktajam, ka vecāki vai aizbildņi ir galvenās personas, kas atbildīgas par bērna audzināšanu un attīstību.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 11.panta pirmā daļa nosaka, ka valsts nodrošina visiem bērniem vienādas tiesības un iespējas iegūt izglītību atbilstoši katra spējām. Tā paša likuma 3.panta otrā daļa uzliek par pienākumu valstij bērna tiesības un brīvības nodrošināt visiem bērniem bez jebkādas diskriminācijas. Neatkarīgi no tā, vai bērns uzsāk pamatizglītības ieguvi saskaņā ar Vispārējās izglītības likuma 32.panta otro vai trešo daļu, t.i. tajā gadā, kurā bērnam aprit 7 vai arī 6 vai 8 gadi, ja izpildās pārējie likumā noteiktie nosacījumi, bērniem ir

vienlīdzīgas tiesības iegūt pamatizglītību un diskriminācija, pamatojoties uz bērna vecumu un veselības stāvokli, nav pieļaujama.

Rīgas domes 2017.gada 24.janvāra grozījumi Saistošajos noteikumos Nr.137 paredz atšķirīgu attieksmi pret bērniem, pamatojoties uz viņu vecumu. Šāda atšķirīga attieksme ir pretrunā ar Vispārējās izglītības likumā noteikto pamatizglītības ieguves uzsākšanas laiku un Bērnu tiesību aizsardzības likumā noteikto bērna tiesību vienlīdzības principu.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 15.panta otro daļu iestāde un tiesa ievēro šādu ārējo normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhiju:

- 1) Satversme;
- 2) likums;
- 3) Ministru kabineta noteikumi;
- 4) pašvaldību saistošie noteikumi.

Bērnu tiesību aizsardzības likumam un Vispārējās izglītības likumam ir augstāks juridiskais spēks, nekā Rīgas domes saistošajiem noteikumiem. Administratīvā procesa likuma 15.panta sestā daļa nosaka: „Ja konstatē pretrunu starp dažāda juridiskā spēka tiesību normām, piemēro to tiesību normu, kurai ir augstāks juridiskais spēks.”

Aicinu skolu, ņemot vērā pretrunu starp Vispārējās izglītības likuma 32.panta trešo daļu un Rīgas domes Saistošo noteikumu Nr.137 18. un 18.¹ punktu, piemērot Vispārējās izglītības likumu un tādējādi novērst bērna tiesību uz izglītību aizskārumu.

Aicinu Rīgas domi izdarīt grozījumus Saistošajos noteikumos Nr.137 daļā, kurā tie paredz nevienlīdzīgu attieksmi pret bērniem atkarībā no viņu vecuma:

- 1) 18.punktā izslēgt vārdus “kuriem attiecīgajā kalendārajā gadā aprit 7 gadi”;
- 2) izslēgt 18.¹ punktu.

Lūgumu pamatoju ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3.punktā noteikto Tiesībsarga biroja kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu.

Gadījumā, ja izglītības iestāde atsakās reģistrēt bērnu prioritārā kārtā, pamatojoties uz bērna vecumu, skolas direktora izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību bērna likumiskais pārstāvis ir tiesīgs apstrīdēt Departamenta direktoram, savukārt Departamenta direktora izdotos administratīvos aktus un faktisko rīcību - pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikumā tiesai persona vienlaikus ir tiesīga lūgt piemērot pagaidu noregulējumu lietā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 196.panta 1.punktu – lūgt, lai tiesa pieņem lēmumu, kas līdz tiesas spriedumam aizstāj pieprasīto administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību (reģistrēšanu izglītības iestādē). Lūgumam jābūt motivētam, tajā jāiekļauj tiesisks, pārbaudāms un pierādāms pamatojums pieteikuma pamatotībai.

Tiesībsarga pilnvarojumā
Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

L.Grāvere

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu